

รายงานพิเศษ

เลาถึญญ ๖๖๓

ก ลิ่นดอกกล้วยไม้ ที่ปลูกกระจายทั่วพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อันเป็นดอกไม้ประจำจังหวัด หอมตลบอบอวล ซวนหล่งไหลของแขกบ้านแขกเมือง โดยเฉพาะผู้มาร่วมงานสัมมนาวรรณกรรมครั้งประวัติศาสตร์

ทั้งนี้เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายนที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดย ผศ.กนก โตสุรัตน์ อธิการบดี เป็นเจ้าภาพจัดงานสัมมนา 'บทบาทวรรณกรรมไทยในเวทีอาเซียน' ซึ่งมีศิลปินแห่งชาติ อย่างเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ สุรชัย จันทิมาธร และ ประภัสสร เสวิกุล มาร่วมพูดคุย มีนักเขียนซีไรต์ อย่าง ไพฑูริย์ ธีธัญญา และ ไพโรจน์ ชาวงาม มาร่วมด้วย มี เจน สงสมพันธุ์ นายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, พินิจ นิลรัตน์ คอลัมนิสต์ข่าววรรณกรรม รวมทั้งสมาชิกนักเขียนอีสาน มาร่วมแลกเปลี่ยนอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา

พูดถึงวรรณกรรมกับอาเซียน **ประภัสสร เสวิกุล** อดีตนายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย และศิลปินแห่งชาติ มองว่า ถ้าหากมองถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์ สิ่งเหล่านี้จะถูกถ่ายทอด หรือว่ามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ด้วยความเข้าใจที่ดี โดยส่วนหนึ่งก็คือ ผ่านทางวรรณกรรม เพราะงานเขียนแต่ละชิ้นจะสะท้อนภาพต่างๆ ออกมา ทั้งวิถีชีวิต ความคิด ศิลปวัฒนธรรม ทั้งหมดอยู่ในแวดวง การอ่านวรรณกรรม จึงทำให้เข้าใจความเป็นตัวตนของแต่ละสังคมมากขึ้น

แต่การที่จะรู้จักอาเซียนทั้ง 10 ประเทศนั้น อาจจะทำได้ยาก แต่หากทำแค่รู้จักประเทศเพื่อนบ้านอาจจะทำได้ง่ายกว่า สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ การรู้และเข้าใจตนเองก่อน ก่อนที่จะไปเข้าใจประเทศเพื่อนบ้าน หรือประเทศในอาเซียน เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความเป็นตัวเองผ่านทางวรรณกรรมให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างดีที่สุด

"ภาคอีสาน เป็นภาคที่อยู่ใกล้ประเทศ

ถกวรรณกรรมไทย รู้จักตัวเองและเพื่อนบ้าน ก่อนก้าวไกลสู่ 'อาเซียน'

เพื่อนบ้าน อย่าง ลาว เวียดนาม กัมพูชา เรารู้จักทั้ง 3 ประเทศนี้ได้ดีที่สุดก็พอ ไม่จำเป็นต้องไปเรียนรู้หรือไปรู้จัก พิลิปินส์ อินโดนีเซีย ให้มากมาย คือให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านให้มาก เพราะเรามีศิลปวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน ภาษาที่ใกล้เคียงกัน ผมคิดว่า เราจะทำได้ดีกว่าจะไปรู้จักประเทศอื่น คือถ้าอยู่ภาคใต้เราก็ทำความรู้จักมาเลเซีย สิงคโปร์ ถ้าเราแบ่งแบบนี้จะได้คนไทยที่มีความรู้อย่างแท้จริงเพิ่มมากขึ้น เรื่องของอาเซียนจะค่อยเป็นค่อยไป..."

ด้าน **พิเชษฐศักดิ์ โพธิ์พยัคฆ์** นักเขียนรุ่นใหม่ภาคอีสาน มองถึงบทบาทบทบาทวรรณกรรมไทยในเวทีอาเซียนว่า การเขียนงานของนักเขียนจะต้องทำให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนใจ และการนำเอาผลงานของนักเขียนไทยไปสู่เวทีอาเซียนได้จะต้องมีการแปลเป็นภาษาอื่น คนต่างชาติจึงจะสามารถอ่านงานเขียน

และเข้าใจผลงานของนักเขียนในประเทศไทยได้ เพื่อเป็นจุดทางวัฒนธรรมให้ผู้อ่านเข้าใจถึงวัฒนธรรม สังคมของประเทศไทย โดยประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษามากมาย น่าจะนำเอาวรรณกรรมในประเทศไทยไปแปลเป็นภาษาอื่น เป็นการยกระดับวรรณกรรมไทยสู่สากล

มาถึง **เจน สงสมพันธุ์** นายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย บอกว่า การมอบรางวัลซีไรต์ ซึ่งเป็นรางวัลของนักเขียนในอาเซียนนั้น ความจริงแล้วยังรู้จักกันไม่มาก วรรณกรรมที่ถูกถ่ายทอดมีอยู่น้อย ซึ่งมีปัญหาในเรื่องของพรมแดน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องของวรรณกรรม วัฒนธรรมกับประเทศอาเซียนน้อย เมื่อก่อนที่ยังไม่มีการแบ่งแยกพรมแดน ประเทศต่างๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม วรรณกรรมต่างๆ

หรือการได้รับอิทธิพลจากอินเดีย จีน แต่พอมีการแบ่งแยกพรมแดน จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น

สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ได้มีการจัดโครงการแปลวรรณกรรมเพื่อเข้าไปหาประเทศอาเซียน มีโครงการประเทศไทยแลกเปลี่ยนวรรณกรรมกับประเทศกัมพูชา ในช่วงปี 2544-2545 และมีการทำข้อตกลงในปี 2545 กับลาว และเวียดนาม ส่วนประเทศมาเลเซีย ได้มีการจัดทำขึ้นแล้วเมื่อ 3 ปีก่อน และได้มีการแลกเปลี่ยนกับกวีคาบสมุทรมาลายู โดยการทำข้อตกลงในทวิภาคีร่วมกัน เพื่อจะนำเสนอผลงานร่วมกันในแต่ละปี

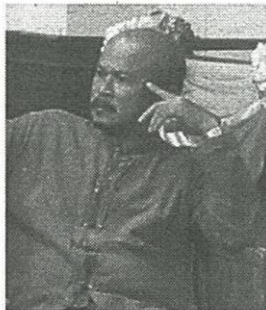
และในปีหน้าจะมีโครงการแลกเปลี่ยนวรรณกรรมกับประเทศลาวอีกครั้งหนึ่ง โครงการต่างๆ เหล่านี้ เป็นการผลักดันวรรณกรรมไทยให้เข้าสู่เวทีอาเซียน เพราะฉะนั้นบทบาทของวรรณกรรมไทยในอาเซียนตอนนี้ ถ้าเราสามารถเข้าใจ วัฒนธรรมของแต่ละประเทศร่วมกัน ก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ส่วนการเตรียมความพร้อมของเด็กไทยด้านวรรณกรรม **ไพฑูริย์ ธัญญา** หรือ ผศ.ดร.ธัญญา สังขพันธานนท์ รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม บอกว่า เด็กไทยยังมีการเตรียมความพร้อมน้อย เนื่องจากไม่ค่อยได้อ่านวรรณกรรมกันมากนัก ในส่วนของบทบาทวรรณกรรมก็ยังมีปัญหาในเรื่องของภาษา จะต้องมีการจัดทำโครงการแปลวรรณกรรมไทยขึ้นเพื่อให้คนต่างประเทศสามารถอ่านวรรณกรรมไทยเข้าใจ จึงจะทำให้เข้าใจภาพสังคม วัฒนธรรม ประเทศไทย ถ้าหากได้อ่านวรรณกรรมของลาว พม่า กัมพูชา ก็จะให้เห็นสภาพสังคมของประเทศเหล่านั้นเช่นเดียวกัน ในอาเซียนมีภูมิหลังที่ได้รับอิทธิพลจากอินเดียและจีน ฉะนั้นเรื่องราวปัญหาวิธีคิดของคนในกลุ่มประเทศอาเซียน

ก็จะเหมือนๆ กัน วรรณกรรมจะทำให้เรารู้ซึ่งกันและกันได้

ขณะที่ **สมคิด สิงสง** อดีตประธานสโมสรนักเขียนภาคอีสาน เห็นว่า การที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น จะมีผลกระทบต่อประเทศไทยหลายด้าน การที่จะทำให้วรรณกรรมไทยมีบทบาทในเวทีอาเซียน เปลี่ยนมาเป็นการผลักดันให้บทบาทวรรณกรรมไทยรับใช้สังคมไทย ทำให้คนไทยรู้เท่าทันการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้ประชาชนรู้ถึงผลได้ผลเสียที่มีต่อประเทศไทยจะดีกว่า เพราะว่า เวลานี้ประชาชนส่วนหนึ่งยังไม่รู้ถึงผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในประเทศไทย เพราะฉะนั้นบทบาทวรรณกรรมไทย น่าจะมีการสร้างวิธีการที่จะนำเรื่องราวในชั้นเชิงศิลปะที่จะนำไปสู่ประชาชนได้เข้าใจรู้เท่าทันอาเซียน

"ลุ่มแม่น้ำโขง เป็นลุ่มแม่น้ำที่อุดม

ผศ.กนก โตสุรัตน์
อธิการบดี ม.ราชภัฏศรีสะเกษ

สมบูรณ์ที่สุดระดับต้นๆ ของโลก มีทั้งทรัพยากรในน้ำ ใต้ดินและบนดินอย่างมหาศาล ดังนั้นเมื่อเปิดเสรีอาเซียนขึ้นมาต่างชาติก็จะเข้ามาได้ง่าย ทำอย่างไรจึงจะทำให้บทบาทวรรณกรรมไทยไปเปิดหูเปิดตาประชาชนคนไทย ให้รู้เท่าทันสถานการณ์ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลง ซึ่งงานวรรณกรรมเป็นชิ้นส่วนหนึ่งที่จะทำให้มหาวิทยาลัยหรือนักศึกษาได้เป็นสะพาน

เชื่อมนำเอาความคิด จิตสำนึกที่ถูกต้อง นำเอาข้อมูลที่ถูกต้องไปสู่ชาวบ้านให้รับรู้ สำหรับ **เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์** ศิลปินแห่งชาติและนักเขียนซีไรต์ เห็นว่า นักเขียนจำเป็นจะต้องบอกให้ประชาชนรู้ว่าการเข้ามาของอาเซียนมีทั้งวิกฤตและโอกาส

"ถ้าหากว่าได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ก็จะได้ว่า ทุกคนทุกประเทศ มีความเป็นอยู่อย่างไร เราก้าวข้ามพรมแดนที่ขีดเส้นแบ่งขึ้นความเป็นมนุษย์ออกไปได้ ผมก็หวังว่างานวรรณกรรมอาเซียนจะเป็นสะพานที่ทอดข้ามพรมแดนลบเส้นแบ่งกันไปสู่อหัวใจของมนุษย์ด้านงานศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นชีวิตจิตใจของมนุษย์นั่นเอง"

ทุกอย่างย่อมมีจุดเริ่มต้น และจุดหมายปลายทางทั้งนั้น อยู่ที่ว่าเราจะมุ่งมั่นแค่ไหน เราพร้อมหรือยังถ้าหากเราพร้อมแล้วทุกอย่างก็ไม่มีปัญหา และก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มภาคภูมิ ■